

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

dereḳ ḥayim

Horovits, Yeshayah

zolqiew, 1802

חלשב תשרפ

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11744](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11744)

פרשת שלח בא כב

לאחמר בגוונא ד חוצא איסו על בר נש לאסתעי חדיר קמי'
קצ"ה ולפרסומי נימא בכל אינון ניסין דעבד * ואי תימא אמאי
מיסו חוצא והא קצ"ה ידע כלא כל מה דהוי ויהוי לבתר דנא אמאי
פרסומא דא קמיה על מה המיהו עבד ואיסו יצע אלא ודאי
אלטרין צ"י לפרסומי נימא ולאסתעי קמיה בכל מה דאיסו עבד
בגין דמינון מנין סלקין וכל פמני' דלעיל' פתכנשי ותמאן לון
ואודאן כלהו לקצ"ה * ואסתלק יקריה עליהו עינא ותחת
בגוונא דא מאן דאסתעי ומפרט חטאוי על כל מה דעבד מי תימא
למאי אלטרין קלא מקטרגא קאים חדיר קמיה קודש' צריך הוא
בגין לאסתעי חוצי צני נשא ולאחצע עליהון דינא * כיון דמקדיה
בר נש ומפרט חטאוי כל חד וחד לא אשמיד פטרא דפומ' לההוא
מקטרגא ולא יכי למחצע עליה דינ' דהא חדיר חצע דינא
בדמיה' ולבחר משתעי ומקטרג פלוני עבד כך * וע"ד אלטרין
ליה לבר נש לאקדמ' ולפרט חטאוי * כיון דמקטרגא חמי דא ליה
ליה פטרא דפומ' עליה וכדין אסתרג' מיניה מפל וכל * אי תצ
בתיובתא יאות ומי לאו הא מקטרג' אסתבת עליה ואמר פלוני
דאתא לקמן בתוקפת דאפיין צעיט צמריה חוצוי כך וכך * ע"ד
יאות לאודער בר נש בכל הגי בגין דאסתבת עבא מהימנא קמיה
קצ"ה :

פרשת בשלח

כי אמר אלקים פן ינחם העם צראוחם מלחמה ושבו מגרי'ם'
ראם והביטם כמה צריך האדם להתבונן לעשות גדרי'ם
וגביגות והרחקות שלא יבא לדי עבירה הנם הקצ"ה בעלמו וככבודו
עשה הרחקה פן ינחם העם וגו' ושלוש שלוש לרחוק המרחק עלמו
מחשם עבירה ולאו הוא קרוב להקצ"ה :
ויקה משם את עלמות יוסף צב"ר עליו הכחוב אומר חכם
לב יקח מלות שכל ישראל היו עבוקים בכסף חסב ומשם
הים עסוק בעלמות יוסף שנאמר ויקח משה את עלמות יוסף וגו'
אמר הקצ"ה למשה עליך אמר הכחוב חכם לב יקח מלות וגו' מזה
ילמוד האדם יניח כל כסף וזהב ויעסוק במלות הבא לידו לקיימנה:
ויסה סם מאו' רכב צמור וכל רכב מלרי' וגו' ל הזה' וכי סם מאו'
רכב צמור לא סו רכבי מלרי' מ"ב וכל רכב מלרי' לא רכב

האגף

ג' סני' ויוס
לבדוק לאוח
חדו בדיקא
ס' ה"ד יוס
ון של ביאת
קרבוותיה'
ג"כ י"צ ימיו
צאור ל"ד
רוח וגו' אל
המלות
קדוסי' ולא
טיס ראשון
פסט מדבר
ודיע כי פל
קודש ושאר
אטי מדשים
ס' יחמץ
זוה חבריא
א ילר טוב
חיובא על
כל בר נש
זמין איסו
איסו בר נש
כניס קצ"ה
חא דיני
ן ומחברין
א דפורקני'
סין וגבורין
דאן צדוה
וישראל
זוסף חילא
ס' ואסתלק
ספור כמס

פרשת שלח בשלח

חאגא סמאל אוסיף ליה טיח מאה רהיבין מקטרגין לבייעא ליה
הה"ד ויקח שש מסות רכב בחור אימתי אשלים ליה סקב"ס
בקרבת דסיסרא דעקר הקדוש צדוך הוא לכל סיגון
רהיבין ולתמסרו בידא דמטרוניתא הה"ד נחל קיסין גרפס
נחל קדומים וגו' ולומנא דאסי יתמסרו בלחו הה"ד מיוזא צא
מאדום תמוץ צגדים מצלרה וגו' וע"ד וילך מאחריהם כתצתי
להודיע כי כל עת לרה. שלא תצא על ישראל הנה הלה כפולה
כי ס"מ המקטרג מוליך הלה: ראש בכלן שנחצבר על ריב לא לו
ואוזיף לפרעה וכפס"מ המקטרג נמלא איז מזכיר עונות רבים
ויחידים ע"כ לריך שיחשוררו רבים ויחידים ולעשות תשובה ותפלה
ולדקה ולא די להחנק ולבקש אל ה' על זאת: הילוק לרה לצד רק
לעשות תשובה שימחול הקב"ס רבל עונות ראשונים
ולשוב אל ה' בכל לב ונפש ובדי לבטל בת המקטרג וכמה פעמים
שולה הקב"ס לרה כדי שיחשוררו לתשוב' על כל החטאי' שעברו *
וצוהר אמרו ופרעה הקריב ד' יומי אמר הא אחר דקריב לון
לתשובה כו' * וע"כ אמר הקריב קרצ הל"ל אבל אמר הקריב
שקריב ישראל לאביהם מצטמים: ונוסף על התשוב' ומעשי' טובים
שהוא סור מדע ועשה טוב לריך להחזיק עמוד התורה
והוא חרות מוליא לתירות * וכן כתיב ימינך ה' גאדרי בכח
ימינך ה' תרעץ אויב * ופי' צוהר כל זמן שחורה הניתגה בימין
הוא גאדרי בכח אז ימינך תרעץ אויב והוא כמו שדרז"ל סקול קול
יעקב בזמן שקול של יעקב אין הידים ידי עשו ואם אין התשובה
תשוב' גמורה אז הקב"ס תטיב אחר ימינו מפני אויב ופני אויב
הוא ס"מ המקטרג וחילותיו דאיה פנים צדדגין תחאין כמ"ס
צחיקונים על פסוק על כל פני אחיו ישכון כי ישמעאל על
כל אלו פנים כו' וענין השבת הימין לאחור הוא כי השמאל תשפיע
הדין והימין שהוא תחסר משפיע סחסדים אל החילונים שהם אחר
הם נקראו אחוריים * וע"ז נאמר ואומר חלותי היא שנות ימין
עליון * אבל בעשייתנו תשובה גמור' אז כל מרכבות החילוני'
נופלים כמז שסי' עתה צגאולת מלרים דכתיב ויסר את אופן
מרכבותיו * זקשה דהאל"ל אז אופן מרכבתו אז אופני מרכבותיו
אלא הענין שר של מלרים הוא שר הגדול ונתחברו אליו גם כן
שאר מרכבות חילונים כדלעיל סמ"מ אוזיף ליה ובסוד מישראל
אופן מרכבתו של פרעה אז הושרו גם שאר מרכבות חילונים

הנחפלי

פר
מכונפלים לו
מחיות וצב
ואז נבסלו
כ
ויאמר
עניך ורא
והאזנה ושא
ו
הגני
רבו
ולא העד
הזה *
דחן מ
קיא לוא
בקדושת
והמסכי
וחאוות
שיאכל
דכתיב
לשובע
מכאר
וצבעיל
המעט
הראוי
דודק
עד כ
פרס
כל ימ
אכיל

פרשת שלח בשלח כג

וְאֹפֶן רוּמוֹ עַל עַרְסָנוֹ מִלְּמֹנֶה וְהָאֹפֶיִם
 וְהַחַיִּוֹת וְבַסּוּסֵי אֹפֶן זֶה הוֹסֵרוּ כָּל הַמִּרְכָּבוֹת וְזֶה אֹפֶן מִרְכַּב הַיָּיִן
 וְזֶה בְּבִלְוֵי אֲלוֹפֵי אֲדוּם וְיִמִּינֵי מוֹחֵב יִתְחַזְמוּ רַעַד נִמְוָגוּ כָּל יוֹשְׁבֵי
 כְנָעַן וְגו' וְהַכֹּל בְּשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה שִׁיקְבְּלוּ יִשְׂרָאֵל :
וַיֹּאמֶר מַס שְׁמוֹעַ חֲמַע לְקוֹל ה' אֲלַקֶּךָ וְהִיבֵר בְּשִׁינֵי
 תַעֲסֶה וְהִלְזַנְתָּ לְמַלּוֹתָיו וְשִׁמְרָתָּ כָּל חֻקֵּי וְגו' שֶׁ
 עֵינֶיךָ וְרָאָה כְּמֵה וְכִמְה לְרִיךְ הַקֹּדֶשׁ לְהַתְעוֹרֵר בְּשִׁמְיֵהָ וְעֵשִׂים
 וְהִסְאֲזָה וְשִׁמְרָה * וְכֵן אֶחָד כּוֹלֵל עֲנִינִים נִפְלְאִים לְקֹדֶשׁ הַשָּׁם
 וְלַעֲבוֹד אֱלֹהֵי בְּאֵמָה וְבַחֲמִים לְדַקֵּק בְּמַעֲשִׂים :
הַגִּנִּי מִמַּטִּיר לֶבֶס לְחֶסֶם מִן הַשָּׁמַיִם וְגו' לְמַעַן אֲנַסְנוּ הַיֶּלֶךְ
 בַּתּוֹרָתִי רוּמוֹ לְעִבּוֹק בַּתּוֹרָה עַל הַשְּׁלַחַן כְּדַחֲנָן
 בַּל שְׁלַחַן שֶׁלֹּא אָמְרוּ עֲלֵינוּ דְבַרֵי תּוֹרָה כּו' :
לְבַטּוֹ מִמֶּנּוּ מִיִּם לְפִי אֲכָלוּ * ר"ל לְפִי שִׁיעוֹר אֲכִילָה כִּמְנִי
 חֵייוֹ לֹא פָסוּת וְלֹא יוֹתֵר * וְזֶה וַיִּמְוָדוּ בַעֲוֹנֵי
 וְלֹא הִעֲדִיף מִדְּבַר וְגו' וְהִים זֶה הַפֶּלֶא לְעוֹרֵר לְבוֹת הַאֲנָשִׁי לְמוֹשֶׁה
 וְאֹתָן הַאֲנָשִׁים שֶׁהוֹתִירוּ רִימָם הִיתָה צוֹ רוּמוֹ לְמַס
 דַּחֲנָן מִרְבֵּה בְּשֵׁר מִרְבֵּה רִימָה וְאִמֵּר וַיִּבְאֵם אֲפִי בְּחֵיוֹ כִּי הוּא
 קִיָּא לְוָאָה בְּלִי מִקּוֹם כִּי מוֹכֵן לְקֹדֶשׁהּ וְכִיִּר הַאֲרַכְחֵי בְּעֲנִינֵיהֶם הַשָּׁם
 בְּקֹדֶשׁ הַשְּׁלַחַן בְּאַלְפַּף בֵּיתָא בְּאֹת * קֹדֶשׁהּ (וְשֶׁם נִתְבָּאֵר
 וְהַמַּשְׁכִּיל יִתֵּן אֵל לְבוֹ עֵינָיו זֶה וַיִּפְרוֹשׁ מִתְּאוֹתָיו וְלֹא יִמְלֵא בְּטָנוֹ
 וְחַאוֹתָיו כְּזֵהָמָה כִּי אִיזְהוֹ גְבוּר הַכּוֹבֵשׁ אֵת יָרֵדוּ וְאֵם יָרֵדוּ מִפְּתָחוֹ
 שִׁיאֲכַל יִשְׁבֵּר כְּחוֹ וַיִּכְבְּשֵׁהוּ מִתְּאוֹתָיו וְאִזְ שׁוֹרָה עֲלֵינוּ יִרְאָה וְקֹדֶשׁהּ
 רַבְחֵיב יִרְאוּ אֵת ה' קֹדֶשׁוֹ * וַיִּלְכְּדוּ חַסִּידִים גְּדוּק אֹכֵל
 לְשׁוֹבַע וְגו' כֶּסֶם שֶׁהַחֶסֶם נִיכָר בְּחַכְמָתוֹ וּבְדִיעוּתוֹ וְהוּא מוֹבֵדֵל בְּהַס
 מִשְׁאֵר הַעֵם בֵּן לְרִיךְ שִׁיחַ נִיכָר בְּמַעֲשָׁיו וּבְמַאֲכָלוֹ וּבְמַשְׁקָהוּ
 וּבְצַעֲיֵלָתוֹ וּבְעַסוֹת לְרַכּוֹ בְּהִילּוּכּוֹ וּבְדַבְרָיו בְּמַשְׁאוֹ וּבְמַחֲנוֹ וַיְהִי כָּל
 הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה נִאִים וּמִתְחַקְמִים צִיּוֹנֵר לֹא גִרְגָּרָן אֲלֵא אֹכֵל מֵאֲכָל
 הַרְאִוֵי לוֹ בְּהַבְרֹחַ אֵת גּוֹפוֹ וְלֹא יֵאָכֵל מִמֶּנּוּ אֲכִילָה גְּסָה וְלֹא יִהְיֶה
 דְּוֹדָף לְמַלֵּא אֵת צְטָנוֹ כֹּאֲלוֹ שֶׁמִּמְלֵאִים בְּרִיחַם מִמֵּאֲכָל וּמִשְׁחָה
 עַד כְּמַעַט שְׂגוּפָם וְכִרְיָסָם נִבְקַעַת וְעֲלִיָּהֶם נֹאמֵר צִקְבֵּלָה וּזְרִיתִי
 פֶּרֶם עַל פְּנִיכֶם וְכו' פֶּרֶם חֲגִיבָם אֲלוֹ ב"א שֶׁאֹכְלִים וְשׁוֹתִים וְעוֹשִׂים
 כָּל יִמְיָהֶם כַּחֲגִים * בְּמַעֲשֵׂי מַכְלָזֵם שֶׁלְרִיךְ לְזַכֵּר מִרְיָבוֹ
 אֲכִילָה וְכֵן אָמְרוּ חז"ל מִלְּוֵי כְרִיסֵי צִינֵי צִינֵי * (פִּירוֹשׁ מִיָּלְוֵי
 הַכֶּרֶם גּוֹרֵם כְּמֵה מִינֵי רַעוּת) :

וְאֵם

וַיִּשְׁעֵה לִּי
 סִקְבֵּי
 כָּל מִיָּתוֹן
 שִׁין גִּרְפָּס
 מִי זֶה צִד
 כַּתְּצִי
 דָּם כְּפֹלֶה
 רִיב לֹא לוֹ
 רִבִּים
 בַּהּ וְהַפֶּלֶא
 לְצַד רַק
 רַחֲשׁוֹנִים
 זֶה פְּעֻמִּים
 שֶׁעֲבָרוּ *
 דְּקָרִיב לוֹן
 מִדְּהַקְרִיב
 עֲשִׂי מוֹבִים
 וְדֵה תּוֹרָה
 אֲדָרִי בְּכַת
 צִיָּה צִיָּמִין
 סְקוֹל קוֹל
 הַתְּשׁוּבָה
 וּפְנֵי אוֹיֵב
 זֶאִין כְּמ"ס
 מַעֲאֵל עַל
 וְאֵל תְּשִׁיעַ
 שֶׁהֵם אֲחֹר
 שְׁנוֹת יִמִּין
 וְהַחֲיָלוֹבִי
 דֵּר אֵת אֹפֶן
 מִרְכָּבוֹתַי
 אֲלֵינוּ גַם כֵּן
 מִיִּשְׂרָאֵל
 וְהַחֲיָלוֹבִים
 לִי

פרשת שלח בשלח

ואם

יכרו מפתחו שיאכל למלא בטנו ותאותו ישיב אמריו לו
יתרון לאדם צרוב מכילה ונחמייס הלא לפי רוב האכילה
והשתיי ירבה קיא לואס * ותוכחת מוסר זה רמוז לנו רז"ל קיז
עשיר מי שיש לו בית הכסא סמוך לשולחנו דלם לומר קיזהו עשי
צטעלות המדות וצטעלות התרוממות מי שיש לו בית הכסא סמוך
לשולחנו ר"ל סמוך לשיטב לאכול על שלחנו יש לו בית הכסא
צמתטתו ויאמר בלבו למס לי רוב צצקים הרוב צקר ושחוס למ
ואסכל דגי היכיאספלי מה יועיל לי מאחר שאין לזה חכנית
קתרי כל המאכלים צאיס לבית הכסא אין בין אכילות צטמו
וחיות ועופות הכל ישוב למקום הטופת :

עוד

יזכור צטעת אכילה שכל מה שהוא מרבה צאכילה מרבה
צשר לרימס שזסו אתריחו כפ"ס רז"ל שתקות מנוס רימס
וכאשר יזכור האדם שני דברים אלו צטעת אכילה * הסתד שבו
אכילה לבית הכסא * והצי שהמרצה צשר מרצה רימס קוז ודק
ימשוך ידו מאכילה מרובה ולא יאכל כי אם כדי חייו * וכל
הזכר כאן הוא נרמז צפרשת המן שכבר ידעת שהיה להס צכ
יוס די מחסורס * וכמס"ס לקטו ממנו איס לפי חכלו ר"ל צמלו
לפי חכלו כפי שיעור אכילה לכל איס דהיינו כדי חייו לא פחות ולי
יותר וכמס"ס אחר כך וימודו בעומר ולא העדיף המרצה וגומר
וקי זה הפלא לעורר לבות האנשים וללמד דעת את העס שאי
עודפות צמישמרצס אכילה יותר סכדי חייו האיל והכל הולך
לאיבוד והממעיס לא הססיר כלומר גם הממעיס לא חסר דצ
סואיל והקי נפשו עד עת קילו :

ואמר

את"כ ולא שמעו אל משה * ר"ל שהיו רודפים אחר
המותרות ולא ביוונו רק אל מילוי הצטן מה כתיב
צתריה וירס תולעים וגומר צא להורות * לשעה ולדורות * סכל
מי שעושה כן לא זכר אתמסו * כי רצוי המאכלים מרבים צשר
לרימס אחר מותו * ואמר עוד ויבאס אפילו צחייו כי רצוי
המאכלים מרבים קיא לואס * הלא יזכור האדם כל זה מידי חכלו
ומידי שחוחו * ולא ימלא כריסו עד כדי השגת תאותו : וזה יהי
שלמו ומצבתו * כי יאכל כפי תועלתו ולא כפי תולעתו :

בחר

לנו אנשים * לשון רש"י צמר לנו לי ולך הסוהו לו מכאן
אמרן יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך וכבוד חביבך
במזל רבץ * מגיין ויאמר אהרן אל משה צי מדוני והלא אהרן

פרשת שריה שמות פד

ל מאחיו היה ועושה את חבירו כרבו * מורא רבך כמורא שמי
אמר אדוני משה כלום כלם מן העולם תייבים הם כלים
מורדים כך כאלו מורדים בהקב"ה עכ"ל * ואיזה מכבוד
המכבד :

פרשת יתרו

אתה יושב לצדך פרש"י יושב כמלך והוקשה הדבר
ליחר שסי' מזלזל בכבודן של ישראל כו' וקשה שאח"כ
מור יתרו טענה אחרת שלא טוב הדבר מאוס כי נבול נבול וגו' *
ענין הוא המלוכה והשררות שנותן הקב"ה לישראל כינה כמלכות
הדרה של ישמעאל שהם מוליכין ומשתדלין מפני כבוד
שם והמלוכה והשררה גשמיות * אבל הניסן לישראל הוא
וחני דהיינו בשביל קיום התורה והמלוכה שיכופו את העם לשמור
לעשות ולקיים את התורה ועל זה נאמר ואחם תהיו לי ממלכת
במים המלכות והשררה יהיו לי לשמי * וכן כתוב כי מלכים
ומלכו * אמרם התורה המלכות שאחם מולכים יהי' כי' כלומר
לורכו * זו דמו וישב שלמה על כסא ד' * ע"כ יתרו כשמחזיק
ה' סבור שהוא יושב כך כמלך בעבור שררה כי לא ידע כי בא
העם לשפט * הוקשה הדבר בעיניו השיב לו משה רבינו ע"ה ח"ו
שמי עושה כן לבבד עלמי רק לבבד שמים כי בא אלי העם לדרוש
לקיים ולשפוט בין אים לרעהו ואני מחויב לישב והם לעמוד והכל
לבבד שמו יתברך * אז השיב יתרו אם כל אלו באים לשפוט נצל
נבול גם אחם כו' * מכאן ילמוד למי שחלק לו חס"י מן הכבוד
שלא יחלוק מן הכבוד לעלמו רק לשם שמים לקיום התורה והמלכות
ויזרוק מרס בהלמידים :

בחדש

השלישי וגו' ביום הזה וגו' פירש"י לא הי' צריך לכתוב
אלא ביום ההוא מאי ביום הזה שיהיו דברי תורה
חדשים כאילו היום נתנו * וכן מחויב האדם לזכור בכל יום במעמד
הר סיני ובמתן תורה * ויחזור בלבו בהשבו אשר בחר בנו
הש"י מכל האומות כי היינו גוי בקרב גוי ועש' לנו נסים ונפלאות
וקרבנו להר סיני שחפסוק זוהמת הנחש מאהגזנתן לנו הורחו
שהיא חיי עד שלא זכו אליה מלאכי השרה ולאחזו כלנו היינו שמים
עד סוף כל הדורות ופנים בפנים דיבר ד' עמנו * ואיך יעלה על